

Elevguide 2024-26

Guiden til dig, der er i lære som kok, tjener, smørrebrød & catering eller receptionist

Tillykke med dit gode valg

Du har valgt en uddannelse inden for hotel & restaurationsbranchen. Det er uddannelser der er populære, og med gode beskæftigelsesmuligheder - også i udlandet.

Derfor har vi lavet denne guide, der giver dig en række tips om de udfordringer du vil møde på din vej som elev.

3F er din fagforening, 3F hjælper dig videre når du møder problemer, eller du har brug for oplysninger om din uddannelse, eller dine løn, og arbejdsforhold.

Er du ikke allerede medlem, så se på bagsiden hvordan du bliver en del af branchens fællesskab.

Vi håber du får glæde af guiden.

Venlig hilsen

The logo consists of a stylized blue number '3' with a white dot, followed by a red letter 'F'.

3F Privat Service,
Hotel og Restauration

Danmarks stærkeste
fagforening for elever
og lærlinge

Indhold

Før du starter	4
Tjeklisten for lærlinge og elever	5
Info om 3F	8
Løntjek	11
Når du er startet	12
Erhvervsuddannelse for voksne og voksenlærling	15
Oplæring i udlandet	16
Lønsatser	16
Find din overenskomst	16
Nyttige links	17
Hvad sker der hvis	18
3F Ungdom	19

Før du starter

Når du starter på en erhvervsuddannelse inden for hotel- & restaurationsbranchen, er der mange spørgsmål du umiddelbart ikke kender svaret på. De fleste kan du få svar på her eller ved at kontakte din lokale 3F afdeling.

Der er især 2 ting som er vigtige:

Uddannelsesaftale

Du skal have en skriftlig uddannelsesaftale, før du starter som elev hos din oplæringsvirksomhed. Uddannelsesaftalen er din garanti for, at du får den rigtige uddannelse og at dine løn- og arbejdsforhold er

i orden. Din arbejdsgiver må ikke ansætte dig som elev uden uddannelsesaftalen. Uddannelsesaftalen er, som hovedregel, uopsigelig når prøvetiden på 3 måneder er overstået.

Overenskomst

Uanset om din oplæringsvirksomhed har overenskomst med 3F eller ej, er du som elev beskyttet af den overenskomst, som 3F har indgået med arbejdsgiverorganisationerne.

Du kan læse din overenskomst på www.3f.dk/pshr-elever-hr

Tjeklisten for lærlinge og elever

Sæt et ud for de ting, du har helt styr på.

- 1. Min uddannelsesaftale er underskrevet både af minmester og mig selv
- 2. Jeg ved, hvilken overenskomst jeg arbejder under
- 3. Jeg er medlem af 3F
- 4. Jeg får min lønseddel og kopi af stempelkort/ tidsregistrering udleveret senest den sidste hverdag i måneden
- 5. Jeg tjekker hver måned min lønseddel, og ser om den passer med mine arbejdstimer, mit forskudttidstillæg, overarbejde, feriepenge og pension
- 6. Min vagtplan passer med det antal timer jeg arbejder
- 7. Jeg gemmer alle mine lønsedler, vagtplaner og stempelkort
- 8. Jeg ved hvem, der er tillidsrepræsentant på virksomheden
- 9. Jeg ved, hvem jeg skal tale med i den lokale 3F afdeling, hvis der er noget jeg er i tvivl om

3F Forhandler gode løn- og arbejdsforhold

I 3F har du indflydelse på dine løn- og arbejdsforhold. Når overenskomsten skal fornyes, er 3F en stærk modspiller til arbejdsgiverne. Det betyder, at vi kan forhandle gode aftaler hjem. Og meget mere, end du måske tror, er aftalt mellem arbejdsgiver og fagforening.

3F har styr på din uddannelse

3F har, sammen med arbejdsgiverforeningerne HORESTA_A og DE-A bestemmende indflydelse på indholdet af skoleopholdene og det pensum du skal lære. Det er også os, der godkender virksomhederne som lærested.

3F Hjælper dig

Hvis du bliver uberettiget fyret, eller din arbejdsplads går konkurs, er det godt at have en kompetent fagforening i ryggen. Det samme gælder, hvis du ikke får den løn, som du har krav på. Får du en arbejds-skade, kan 3F køre sagen for dig. 3F vinder ofte store erstatninger til medlemmerne.

3F hjælper dig videre i dit arbejdsliv

Fik du ikke gennemført den uddannelse, du begyndte på, så hjælper 3F dig videre.

En stærk a-kasse

3F's a-kasse har nogle af de mest tilfredse medlemmer, bl.a. fordi du altid får dine dagpenge til tiden.

3F giver attraktive rabatter og forsikringer

Som medlem af 3F får du mange medlemstilbud. Du kan desuden leje sommerhuse og ferieboliger gennem 3F. Ofte kan du også spare penge på forsikringer.

Bliv medlem af Danmarks stærkeste fagforening

3F har overenskomster på flere arbejdspladser end nogen anden fagforening. 3F henter hvert år store summer hjem til medlemmerne i erstatninger.

3F er Danmarks mest lokale fagforening med 64 afdelinger.

**BLIV MEDLEM AF
DANMARKS
STÆRKESTE
FAGFORENING**
MED MULIGHED FOR GRATIS A-KASSE

Meld dig ind i fagforeningen 3F

Det koster kun 65 kr. om måneden

SMS: "3F lærling" til 1919, så ringer vi dig op*

*Læs mere på 3f.dk/lærling SMS-servicen koster 0 kr. + trafiktakst Tjenesten udbydes af 3F Kampmannsgade 4 - 1790 København V Telefon: 70 300 300

---

5 indlysende fordele:

1. Tjek din løn

Mens du er elev, har du krav på den løn og de rettigheder som er aftalt i overenskomsten. Henvend dig i din lokale fagforening, hvis du er i tvivl, om du får den korrekte løn og tillæg udbetalt.

2. Uddannelsesaftalen

Alle elever skal have en underskrevet uddannelsesaftale, når de starter. Vi hjælper dig gerne med at se, om din uddannelsesaftale er korrekt udfyldt. Hvis du mister din læreplads, hjælper vi dig videre.

3. Billigere forsikringer

Du får som medlem mulighed for at tegne en billig fritidsulykkesforsikring og rabat hos forsikringsselskabet ALKA.

4. Rabat på medlemskortet

Du får automatisk adgang til rabatordningen Pluskort. Det er din genvej til masser af fordele og rabatter i en lang række butikker.

5. Lærlingearrangementet

3F Ungdom inviterer til masser af kurser og spændende arrangementer. Her kan du møde andre lærlinge, og selv om alle kurser har et fagligt indhold, er der også tid til fest og hygge.

LONES LØNSERVICE

0012 1234-01 000
RESTAURANT DAGENS SUPPE
GRYDEVEJ 123
1234 SOVSERUP

KOKKEELEV
RENE MEYER
GAFFELVÆNGET 45
5678 STEGE

LØNSEDEL NR. : 003
EDBNR. : 123456,7
CPNR. : 123456-7891
CVR-NR. : 9999999911

SIDE : 1
UDSKRIFSDATO : 28.03.2018
DISP. DATO : 30.03.2018
PERIODE : 01.03.2018-31.03.2018

AFDELINGSNR. 01

1

LØNART	TEKST	SATS	ENHEDER	BELØB
FERIEBERETTIGET INDKOMST				
001	FERIEBERETTIGET LØN		160,33	15.219,20
005	SÆRLIGT LØNTILLÆG	6,00%	365,26	
010	TILLÆG FØR SKAT			720,80
TILLÆG/FRADRAG FØR SKAT				
014	KOST			160,33
732	ATP MEDARBEJDER			94,65-
752	AM-INDKOMST			16.005,68
753	AM-BIDRAG	8,00%	14.900,90	1.280,45-
PENSION				
855	LØN		16.100,33	
856	FERIEPENGE		2.012,54	
857	BEREGNINGSGRUNDLAG		18.112,87	
858	AMP LØNMOTDAGER	4,00%		724,51-
859	AMP VIRKSOMHED	8,00%	1.449,03	
SKATTEBEREGNING				
754	A-INDKOMST		14.000,71	
	MÅNEDSFRADRAG		3.453,00	
	SKATTETRÆKGRUNDLAG	37%	10.547,71	
755	BEREGNET A-SKAT			3.903,00-
TILLÆG/FRADRAG EFTER SKAT				
771	FRADRAG - KOST			264,00-
990	NETTOLØN (OVERFØRES TIL 1234 0000123456)			9.833,71

5

BEREGNET FOR LØNPERIODEN				
	FERIEPENGE	12,50%		2.012,54
	SÆRLIGT LØNTILLÆG	6,00%		365,26
	LEDIGHEDSDAGE			0,00
	LØNTIMER			160,33
TOTALER ÅR TIL DATO				
FERIEBERETTIGET LØN	48.300,99	FERIEPENGE		6.037,62
PENSIONSBERETTIGET LØN	54.338,61	SÆRLIGT LØNTILLÆG		1.095,78
AM-INDKOMST	48.017,04	ATP-BIDRAG		283,95
A-INDKOMST	42.002,13	NETTOFERIEPENGE		3.567,19
A-SKAT	11.709,00	FERIEDAGE		6,24
AM-BIDRAG	3.841,36	PENSION		6.520,63
LØNTIMER	480,99	LEDIGHEDSDAGE		0,00

4

Løntjek

Følg denne gennemgang på din lønseddel, så er du godt dækket ind.

1. Dato

Du skal først tjekke hvilken lønperiode din lønseddel dækker, det står som regel øverst på lønsedlen. Du er månedslønnet og der vil derfor typisk stå hvilken måned din lønseddel dækker, eller den dato lønperioden starter og slutter.

2. Timer

Den mest udbredte fejl på lønsedlen er, at du får løn for færre timer end du arbejder. Tjek derfor om det timeantal der står på lønsedlen stemmer overens, med de timer du faktisk har arbejdet, og som du har noteret i din kalender. Den effektive arbejdstid udgør 148 timer over en 4 ugers turnus. (160,33 timer gennemsnitlig pr. mdr. over 12 mdr.)

3. Overtid/ tillæg

Overarbejde skal udbetales ved førstkomende lønudbetaling, eller afspadseres såfremt du ønsker det og arbejdsgiveren accepterer det. Tillæg for forskudt arbejdstid skal udbetales og fremgå af din lønseddel hver måned under forudsætning af, at du arbejder på de tidspunkter der er angivet

i overenskomsten som udløser betaling for forskudtidstillæg. Hvis du arbejder på helligdage, så husk du skal afspadsere de dage med 1½ fridag pr. arbejdet helligdag med fuld personlig løn. Husk derfor at kontrollere din lønseddel hver måned.

4. Øvrige tillæg og tilskud

Husk at tjekke om der på din lønseddel er opgivet hvad der er indbetalt i feriepenge 12,5 %, samt det særlige tillæg, som (pr.03/2024) er på 7,85 % af hele din optjente løn, altså månedsløn og alle tillæg. Spørg i din lokal afdeling hvis du er i tvivl om du får den rigtige pensionsindbetaling

Værktøjstilskud

Ved prøvetidens udløb udbetales til kokke, smørrebrødselever og caterelever et beløb til køb af værktøj mod dokumenteret regning. Beløbet udgør kr. 2.000 og udbetales kun en gang i elevtiden ved prøvetidens udløb.

5. Løn

Til slut står der hvor mange penge du får udbetalt på din lønkonto, det er det beløb, det hele handler om.

Husk at gemme dine lønsedler!

Er du i tvivl, om din lønseddel er korrekt, så tag dine lønsedler med i din lokale 3F afdeling og få lavet et løntjek.

Når du er startet

Uddannelsesaftalen regulerer langt de fleste forhold mellem dig og din oplæringsplads. Her er en kort beskrivelse af nogle af de ting, du skal være opmærksom på.

Løn

Næsten alle elever* inden for hotel- og restaurationsbranchen er omfattet af Elevoverenskomsten mellem 3F og HORESTA/DE. I denne folder kan du se lønningerne for netop din uddannelse. Lønnen er forskellig, alt efter hvor langt du er i din uddannelse. Men der nogle forhold der gælder for alle.

- Du får løn under HELE uddannelsen – både under oplæringen og når du er på skole.
- Er du i skoleoplæring i perioder af din uddannelse får du en ”skoleoplæringsydelse”.
- Når du er på arbejde om aftenen på hverdage og om søndagen skal du have et såkaldt forskudttidstillæg. Og arbejder du efter kl. 24.00 eller på en helligdag, skal du også have et løntillæg. Se tidspunkterne og satserne i din overenskomst.
- Din arbejdstid er ofte en vagtplan som strækker sig over 4 uger med en effektiv arbejdstid på 148 timer.

- Hvis spisepausen lægges til din daglige arbejdstid (½ time pr. dag), så råder du selv over din spisepause.
- Som hovedregel har du krav på 2 fridage pr. uge. Som minimum skal fridagene hver anden uge være sammenhængende. Herudover har du krav på 5 fri weekender over en periode på 3 måneder. (En friweekend er fri i hele lørdag og søndags døgnet + 11 timer)
- Din lønindplacering som elev beregnes efter, hvornår din uddannelse slutter.

Tjek din løn på www.3f.dk/pshr-elever-hr

---

* Elever i skoleoplæring, elever i det offentlige og enkelte på søfartsområdet er ikke omfattet af 3F/HORESTA-A/DE-A overenskomsten. Kontakt din afdeling for nærmere information.

Ferie

Som elev har du ret til ferie ganske som alle andre i dette land. Du har desuden ret til 5 feriedage optjent efter reglerne i overenskomsten.

Elever har en særlig ret til ferie i det første og andet hele ferieår efter uddannelsen er begyndt.

Har du ikke optjent feriegodtgørelse for alle feriedage, betaler virksomheden dig løn i de resterende dage.

Hvis din oplæringvirksomhed holder lukket i perioder og du ikke afvikler ferie, skal virksomheden udbetale dig løn.

Sygdom

Hvis du bliver syg, skal du straks meddele det til din arbejdsgiver og – hvis du er på skole, skal skolen også underrettes. Straks betyder, at det skal ske hurtigst muligt og normalt ved arbejdstidens begyndelse.

Du har ret til løn under sygdom.

Hvis du bliver syg i længere tid, kan din uddannelsesaftale blive forlænget. Det kan din skole hjælpe dig med. Det gælder også ved barsel.

Din arbejdsgiver har ansvaret for, at du er forsikret i tilfælde af arbejdsulykker og arbejdsskader.

Når du er syg, skal du ud over din normale løn, også have udbetalt kostværdien af et måltid mad (kr. 55,00 + tillæg kr. 6,77 i alt 61,77) pr. dag.

Når du er i oplæring

Når du er i oplæring i virksomheden, er det virksomheden, der tilrettelægger arbejdsdagen for dig. Normalt vil du have de samme arbejdstider som dine kolleger.

Når du er på skole

Din arbejdsgiver betaler alle udgifter til skoleopholdet, når du er på skole, og du skal have din normale løn under skoleopholdet:

- Har du mere end fem kvarters transport fra din bopæl til skolen, kan du optages på skolehjem.
- Din arbejdsgiver betaler udgifterne til skolehjemmet, herunder kostpenge og transportudgifter.

- Når du går på skole, må du ikke hjemkaldes til arbejde i virksomheden, dog er der særlige regler for helligdagsperioderne, spørg i afdelingen hvis du er i tvivl.
- Din arbejdsgiver skal betale for de lærebøger, du skal bruge i undervisningen, lærebøgerne er elevens ejendom, efter udstået læretid.

Forsikringer

Elever, der ikke er omfattet af en arbejdsgiverbetalt pensionsordning, forsikres af arbejdsgiveren med mindst disse satser:

Invalidepension	60.000 kr. årligt
Invalidesum	100.000 kr.
Forsikring ved kritisk sygdom	100.000 kr.
Dødsfaldssum	300.000 kr.

Erhvervsuddannelse for voksne og voksenlærling

Hvis du er over 25 år og vil i gang med en af branchens uddannelser, så hedder det EUV (erhvervsuddannelse for voksne).

En EUV er et målrettet forløb, der er kortere end en tilsvarende erhvervsuddannelse for unge under 25 år. Hvordan din uddannelse

sammensættes afhænger af den erfaring og uddannelse, du har i forvejen. Du kan enten være i beskæftigelse eller ledig, når du starter på en EUV.

Der er 3 EUV-modeller, som du kan læse lidt mere om herunder:

	Din baggrund	Valg af kompetencer	Grundforløb	Hovedforløb
Euv1	Minimum 2 års relevant erhvervs erfaring	1/2 - 5 dage	0 uger	Standardiseret euv-hovedforløb med skoleundervisning, men uden oplæring
Euv2	Nogen relevant erhvervs erfaring eller forudgående uddannelse	1/2 - 5 dage	Op til 20 uger	Standardiseret euv-hovedforløb med skoleundervisning og oplæring
Euv3	Ingen relevant erhvervs erfaring eller forudgående uddannelse	1/2 - 5 dage	Op til 20 uger	Hovedforløb, der svarer til hovedforløbet for unge

Den bedste måde at finde ud af, hvordan dit uddannelsesforløb vil komme til at se ud, er ved at kontakte en erhvervsskole. Her kan du gennemgå et kompetenceafklaringsforløb og derefter vil du vide helt præcist hvor lang og hvordan dit uddannelsesforløb vil se ud.

Her kan finde en oversigt over skoler, der udbyder branchens uddannelser: www.uddannelsessekretariatet.dk/eud/info/erhvervsskoler

Voksenlærling

I forbindelse med din EUV har du også mulighed for at indgå en uddannelsesaftale som voksenlærling, hvis din arbejdsgiver er indstillet på det. Din løn som voksenlærling er fagets mindsteløn for voksne.

Kontakt din afdeling for at få sikkerhed for, at du får den rigtige løn. Læs mere om voksenlærlinge her: www.voksenlaerling.nu/ Tjek din løn på www.3f.dk/pshr-elever-hr

Oplæring i udlandet (PIU)

Der er mange muligheder for at tage en del af din uddannelse i udlandet. Du kan f.eks. blive udstationeret som en del af

din erhvervsuddannelse. Du kan også lave en uddannelsesaftale med et udenlandsk lærested. Læs mere på side 17.

Lønsatser

Du kan finde dine lønsatser i din overenskomst ved hjælp af link/QR-Kode nederst på siden.

Få evt. din 3F afdeling til at hjælpe dig med at beregne din korrekte lønindplacering.

Find din overenskomst

Elever har ret til en årlig lønsamtale for eventuelt at aftale en højere løn.

Særligt løntillæg

Som et særligt løntillæg indbetales, sammen med feriepengene, for samtlige elever 7,85 % (pr 03/2024) af den ferieberettigede løn.

Kontakt din fagforening

Har du spørgsmål vedrørende dit arbejdsforhold eller ungdomsarbejdet i 3F, så kan du kontakte din lokale 3F afdeling.

Er du i tvivl om, hvilken afdeling du tilhører, så tjek www.3f.dk/afdeling ud eller ring til 3Fs forbund på **70 300 300**. Telefonnumre og mail-adresser til de lokale afdelinger finder du også på www.3f.dk.

Her finder du elevoverenskomsten for hotel-, restaurant- og turisterhvervet www.3f.dk/pshr-elever-hr

Nyttige links

Oplæring i udlandet

Hvis du har ønsket om at tage en del eller hele din oplæringstid i udlandet, så kontakt den nærmeste tekniske skole, som udbyder uddannelser inden for hotel og restaurationsområdet, eller din lokale 3F afdeling. Her vil du kunne få råd og vejledning.

Læs evt. mere her:

<https://ufm.dk/uddannelse/tilskud-til-udveksling-og-internationale-projekter/oplaering-i-udlandet-opu>

Arbejds miljø

På alle erhvervsuddannelser undervises der i et sundt arbejdsmiljø. Kontakt den skole du skal gå på for at få mere at vide.

Desuden kan du finde mere via disse links

www.bfa-service.dk/sexchikane

<https://www.bfa-service.dk/Files/Billeder/BARservice/pdf/Hotel/Elevtrivsel-2009.pdf>

https://bfa-service.dk/Files/Billeder/BAR-service/pdf/Unge_under_18.pdf

Hvad sker der hvis...

I langt de fleste tilfælde går alt som det skal og du får en rigtig god uddannelse der giver gode jobmuligheder. Hvis det går galt, så kontakt straks din lokale 3F afdeling.

Min mester fyrer mig?

De første tre måneder af elevtiden er prøvetid, hvor både du og din mester kan opsige aftalen uden begrundelse. Efter de første tre måneder kan uddannelsesaftalen normalt ikke opsiges. Hvis det sker, skal du straks kontakte din lokale 3F-afdeling

Mit praktiksted går konkurs?

Hvis dit praktiksted går konkurs, skal du øjeblikkeligt kontakte din lokale 3F-afdeling. Vi kan sikre din løn gennem Lønmodtagernes Garantifond. Ofte kan vi også hjælpe med at finde en ny læreplads.

Jeg bliver uenig med mit lærested?

Uenigheder mellem elev og mester søges i første omgang klaret ved lokal forhandling. Det faglige udvalg for din uddannelse vil senere blive inddraget i sagen. Men kontakt din lokale 3F-afdeling før det løber af sporet.

Hvad er det faglige udvalg?

Det faglige udvalg for din uddannelse består af medlemmer fra 3F og arbejdsgiverorganisationerne. Det faglige udvalg bestemmer bl.a. indholdet af din uddannelse (oplæring og teori), godkender oplæringspladser og løser konflikter mellem elever og virksomheder.

Læs mere om dit faglige udvalg på www.uddannelsessekretariatet.dk.

I 3F Ungdom laver du fagforeningsarbejde sammen med andre unge. Vi arrangerer kurser, hvor du lærer metoder og får redskaber, som gør dig stærkere på din arbejdsplads.

Du kan blive aktiv i din lokalafdeling sammen med dine kolleger og stå i spidsen for faglige aktiviteter - find din lokale ungdomsansvarlige på www.3fu.dk og hør hvordan.

Du kan også blive aktiv i den gruppe i 3F, som du er tilknyttet.

Find din grupperepræsentant på www.3fu.dk og hør mere.

---

ungdom@3f.dk

Vi er din fagforening

Uddannelse
gør dig stærkere

Vi er din fagforening, fordi vi har lavet uddannelsen til dit fag.

Vi er din fagforening, fordi vi forhandler dine vilkår - både som elev og som faglært.

Fagforeningen er din hjælp og støtte i hele arbejdslivet.

Det er billigere end du tror.

www.3f.dk/afdeling

Afdelingens stempel:

Få mere at vide

Ring 70 300 300

www.3fungdom.dk

Mail: 3fu@3f.dk

*SMS 3F jatak til 1919

